

کپی متن مذاکرات مجلس، جلسه ۱۴۱ - شنبه هفتم اردیبهشت ماه ۱۳۳۰،
در باره: طرح قانون خلع ید
- به نقل از انتشارات مصدق - شماره ۴ -
نطق های دکتر مصدق در دوره شانزدهم مجلس شورایی ملی،
صفحات ۱۳۷ تا ۱۴۳ - تاریخ چاپ کتاب، سی تیر ۱۳۴۸

مربوط به پانویس شماره ۲۳ - مقاله تحریف تاریخ - - بخش پنجم -

نظرات متناقض و انحرافی خلیل ملکی درباره دکتر مصدق!

به قلم: دکتر منصور بیات زاده

۱- مجلس شورای ملی تصویب می‌دارد .

مجلس کمیسیون مخصوص نفت - حسین مکی

ماده ۱ - به منظور ترتیب اجرای قانون مورخ ۲۱ و ۲۲ اسفند ماه ۱۳۲۱ را جمع به ملی نمودن صنعت نفت در سراسر کشور هیئت صنعتی و مرکزی از پنج نفر نمایندگان مجلس و پنج نفر از نمایندگان مجلس شورای ملی به انتخاب هر یک از مجلسین در روز برارائی وقت یا تا کم مقام امور صنعتی دیگری استقامت دولت تشکیل می‌شود .

ماده ۲ - دولت تکلیف است با نظارت هیئت صنعتی و بلا تأخیر از شرکت سابق نفت انگلیس در ایران خلع ید کند و چنانچه شرکت برای تحویل فروری و نظری و جوی ارضائی متعذر شود دولت می‌تواند تا میزان بیست و پنج درصد از عایدات جاری نفت را به پیراز وضع معارج بهره برداری و برای آن مجلس قاضی به شرکت در پاشه ملی ایران، یا پاشه موضعی طرفین برگزیند بعد گذارد .

ماده ۳ - در دولت تکلیف است با تحولات هیئت صنعتی و بلا تأخیر و مطابق حقا دولت و همچنین به معاری حقا شرکت رسیدگی نموده و نظریات خود را به مجلسین گزارش دهد . بگه پیراز تصویب مجلسین به موافق اجرا گذاشته شود .

ماده ۴ - از تاریخ ۲۹ اسفند ماه ۱۳۲۹ که ملی شدن صنعت نفت به تصویب مجلس استامبول رسیده است، کلیه درآمد نفت و محصولات نفتی حقی مسلمت ایران است در دولت تکلیف است با نظارت هیئت صنعتی و معاری تکلیف است با تحولات هیئت صنعتی و بلا تأخیر و مطابق حقا دولت و همچنین به معاری حقا شرکت رسیدگی نموده و نظریات خود را به مجلسین گزارش دهد . بگه پیراز تصویب مجلسین به موافق اجرا گذاشته شود .

ماده ۵ - هیئت صنعتی یا به هر چه بود تراست استامبول شرکت طرفی نفت را که در آن هیئت صنعتی و هیئت نفتی از شخصین ایرانی می‌باشد، آنچه و برای تصویب به مجلسین پیشنهاد کند .

ماده ۶ - برای تبدیل کمیسیون مخصوص خارجی به شخصین ایرانی و هیئت ایرانی صنعتی تکلیف است، آخرین نامه فرماندهان حده آن صنعتی به کمیسیون خارجی و در هر حال برای گرفتن تصمیمات مختلف معلومات و تجربات مربوط به صنایع نفتی در کشورهای خارجه را، که بین و پیراز تصویب هیئت وزیران به وسیله وزارت فرهنگ به موافق اجرا گذارد . معارج تحصیل این معلومات از وزارت نفت برداشته خواهد شد .

ماده ۷ - کلیه خریداران محصولات معاری از شرکت سابق انگلیس و ایران حقی مقدار نفتی را که از فروردین سال معینی ۱۹۲۸ تا تاریخ ۲۲ اسفند ماه ۱۳۲۲ (۲۰ مارس ۱۹۵۶) از آن شرکت سالانه خریداری کرده اند می‌توانند از این بعد هم به نرخ عادلانه بین الطالی همان خطا را سالانه خریداری نمایند و برای مازاد آن مقدار در صورت تساوی شرایط و خرید حقی تکلیف استامبول است .

ماده ۸ - کلیه پیشنهادها و هیئت صنعتی که برای تصویب مجلس شورای ملی تهیه می‌شود باید حتماً به کمیسیون مخصوص نفت مجلس شورای ملی تسلیم و در صورت موافقت کمیسیون، گزارش آن به مجلس شورای ملی تقدیم گردد .

ماده ۶ - هیئت منتظر باید در طرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون به کار خود خاتمه دهد و گزارش فعالیت خود را طبق ماده ۲ به مجلس تقدیم کند و در صورتیکه احتیاج به تصدیق عدالت باشد تا آنجا که ذکر در لایحه موجوده در خواست تصدیق نماید .

آشنیانی زاده - بنده عرضی دارم

امامی - عرضی - اظهار تقاضای دارم و اظهار تقاضا است از ایجاب اینکه دولت باید حضور داشته باشد در جلسه و دفاع بکند از این جهت است

حقی - هیچ اشیا می ندارد

کشاورز صدر - احتیاجی ندارد

شیرازی - با اظهار دارم

تاجبزرگس - بفرمائید

تجربیاتش - معمولاً لایحه یا گزارشاتی که در مجلس مطرح می شود باید در ساعت قبل طرح و تزیین شده باشد و برای اینکه آقایان نمایندگان مطلع از اصل موضوع باید باشند . با بتواند در اطراف آن شرکت کند امروز هیچ عقد گزارشی به دست اکثریت نمایندگان مجلس رسیده است . کشاورز صدر - منوط به ارجح است . نه گزارشی . اینها را از هر دو بعد از این میترسند . بنابر این استدعا میکنم که آقایان توجه باین اصل بفرمائید و ایضا بفرمائید که نمایندگان کاری در اطراف این موضوع نکنند و بعداً طرح پیروی این امر صریح تقاضا است .

تاجبزرگس - قبل از این مجلس هیله طرحی به فرد سه فوراً رسیده است . آشنیانی زاده - بنده با آن طرح مخالفم . اجازه بفرمائید طرح سه فوراً تقدیم شده و در ضمن آنجا مجال اساسی پیشنها در کردماند بگذاشتن خواننده شود . حالا چیزی که من این است که مطابق نظامنامه بایستی رایج به پیشنها در آقایان مجال نماینده میباید بشود . بعد رایج به آن طرح از آشنیانی زاده - گزارشی مطرح است و آنجا اول صدای خود خوانده حرف بزنند . بطور ضمنی گفت . اینطور نیست . این به نفع گشایی است . پیشنها در آقایان مجال مطرح فرمائید شود .

* پیشنها میکنم که طرح ملی شدن نفت عملاً مسکونه باشد . *

تاجبزرگس - مطابق ماده ۹۲ به طور اختصار صحبت کنید .

تاجبزرگس - در مورد این پیشنها اظهار دارم

جبار امامی - اجازه بفرمائید

شیرازی - آقای رئیس و اظهار من رایج به در ساعت وارد صحبت یا نیست

امامی - ماده ۹۲ اگر وارد است بفرمائید

شیرازی - وارد است یا خیر ؟

تجربیاتش - اگر وارد است که اصلاً قابل طرح نیست

تاجبزرگس - آقای جبار امامی بفرمائید .

جبار امامی - در جلسه خصوصی آقایان یاد ساعت اول کردم . آقایان همه موافقت فرمودند . همه

با نظر به دعوای برنده، (دائمی - که پس از عرض کردم که این موضوع به مرحله اجرائی رسیده است، وقتی به مرحله اجرائی درآمده است و بالاخره باید یا حضور دولت باشد، چون میری آن دولت است، یا باید تکلیف قانونی از این داشتیم و آنرا آوردیم به مرحله عمل رسانیم - قانونی را هم که رأییم - حالا که به مرحله اجرا رسیده است، این سابقه نیست که بدون نظر دولت، یا بیائیم اینجا دولت را تکلف بکنیم اجرائی کنیم که خود شرایطی از آن ندارد، و همچنین پیشنهاد بنده را آقایان به بروتند - همچنین در اول هم گفتیم، همان اینکه بحران ادامه پیدا نکند، باز آقایان که بعدی استدعا کردم، آقایان هم حرفه فرمودند، یا نظر بنده، باز ایشان استدعا کردند که نباید اینرا قبول بکنند تا نمایندگان حاضر بشود (بسیار کمتر صدق - بهرجهت چون صحبتی نشد) همه صحبت در این بود - چیز عجیبی است - آقایان چه شاهد بودند، بعد نظر بنده - بنده عملاً میگویم؟ پس از این بود؟ (کشاورز بندر - فرارند فوراً تحت بطرح بشود - (آقا مجلس شورای ملی نمیتواند بدون حضور دولت، در کارهای اجرائی دخالت کند - آقایان دکتر بعدی خودشان قبول کردند - وقتی که نمایندگان حاضرند، خود را بده بیاوند این گزارش را قبول بفرمایند بنابراین شایسته بود طرح بشود -

شعبه فاش - بنده اظهار تامل خیلی مادم - ۱۴ آئین نامه -

نایب رئیس - اجازه بفرمایید - طرح سه قریب رسیده است، طرح کمی چون این طرح - روافع تعیینی در دستور جلسه است -

کشاورز بندر - بنده چهار اخطار میفرستم صحبت کنم -

نایب رئیس - طرح قانونی فراتر می رود -

جمال امامی - این چیست که میفرمائید بفرماید؟ پیشنهاد بنده را می بگویند -

نایب رئیس - طرح قانونی است باید سه قریب -

جمال امامی - اول باید پیشنهاد بنده را می گرفته شود -

شعبه فاش - پیشنهاد شما عملاً قابل طرح نیست و وارد هم نمیشود بنده اخطار دایم میفرمادم - بنده

نایب رئیس مادم - ۱۴ آئین نامه فرمائید بنده -

مادم - ۱۴۷ - هر یک از نمایندگان حق دارد از مجلس کشا خلاصا نماید که طرح یا لایحه قانونی که مجلسی مراجعه شده است، موافق یا مخالف مسکوت بماند، در این قبیل موارد، در خصوص خود یا قبول این قضایا قبول از آنکه در موضوع اصلی بحث شود، پس از توضیح مختصر پیشنهاد کننده، و پاسخ آن از طرف بلعدهای که باید با نهایت انصاف گفتار بعمل آید، محدود به بحث در موضوع باشد، و این گرفته شود و در صورتیکه تقاضاهای متعدد در جلسه مطرح باشد، رأی گرفته شود، تعیین موافق و مخالف و یا رأی مجلس است مگر در مواردی که عدم آن مستلزم در مخالفته تصریح شده باشد -

جمال امامی - گمان این مخالف است؟

نایب رئیس - آقا و شمع را در مخالف هستند؟

شعبه فاش - بل

نایب رئیس - پس از مذاکره باید رای بگیریم .

سگیس - گزارش که از بین رفت . طرح سه فوریتی مطرح شده است و بجای آن آمده است .
 شعرتاش - علت مخالفت بعد با پیشنهاد آقای جمال امامی از لایحه اصل موضوع نیست بلکه از این
 لایحه است که ایما طرح گزارش کمیسیون تحت مخالف طرح ماده ۳۲ آئین نامه است . بنده ماده
 ۳۲ آئین نامه را میخوانم : گزارش کمیسیونها باید لایحه بدو ساعت قبل از موقع طرح در مجلس طرح
 و توزیع شده باشد . (مگر در طرح سه فوریتی در تمام) امروز صبح این گزارش بدو ساعت و نیمه است
 باید لایحه بدو ساعت قبل از طرح در مجلس طرح و توزیع شده باشد . بعد از دو ساعت که الان هم
 نوبت ظهر است ، آمده اند این گزارش را در مجلس مطرح میکنند و این قابل طرح نیست چون مخالف
 لایحه صبح ماده ۳۲ نظامنامه است یعنی که یک ساعت پیش از آن زمانه برای طرح آن هست طبقاً
 در احکام مکتوب و یا عدم مکتوب تعیین شده اثره کرد .

نایب رئیس - پس اگر آقایان موافق هستند به پیشنهاد آقای جمال امامی رای بگیریم .

امینی - این موضوع مهم وطنی است لذا نمیتواند منکوت بگذارد .

سگیس - اجازه بفرمایید بنده عرض دارم .

نایب رئیس بفرماید .

سگیس - اخبار آقایان شعرتاش و اردتاش نیست ، پیشنهاد آقای جمال امامی هم بد لایحه که عرض میکنم وارد نیست
 زیرا ایشان پیشنهاد کرده اند که این موضوع مستقوت بماند در صورتیکه طرح ۳ فوریتی داده شده است و اول
 باید بحیثیت های آن رای گرفته شود اگر بحیثیت های آن رای گرفته شود آنوقت میتواند پیشنهاد منکوت
 بداند و اما پیشنهاد آقای شعرتاش و اردتاش نیست برای اینکه الآن گزارش رفته است کار طرح ۳ فوریتی
 جانسون آن شده و طرح ۳ فوریتی را هم هر آن وقت نمیتواند بدهند . طرح ۳ فوریتی و اینکه مجلس
 شد آقایان میفرمایند چون فوریتها موافق و مخالف صحبت کنند و رای بگیرند گزارش رفته است کار و طرح
 ۳ فوریتی همین گزارشیست (شعرتاش - پس گزارشی کار است) و ۲ فوریتی است و آقای رئیس اجازه
 بفرمایید مطرح شود آقایان هم موافقت بفرمایند که مطرح بشود . خواهش میکنم آقایان اجازه بفرمایند که
 در دستور طرح سه فوریتی قرار بگیرد .

نایب رئیس - پس با موافقت آقایان طرح بزور مطرح میشود .

ناصر زوالفقاری - اخبار نشان میدهد او را بر .

اردلان - حل شد قضیه .

امینی - در صورتیکه طرح باشد حل است .

نایب رئیس - با موافقت آقایان طرح ۳ فوریتی مطرح میشود :

طرح اینکه در تصویب قانون اجرای ملی شدن صنعت نفت هر چه و تاخیر شود طبعاً بیشتر مفسر می
 شود . نظر اینکه در حالت شرکت سابق نفت انگلیس و ایران در امور سیاسی و اقتصادی ما سبب شده که
 مردم دچار فقر و بدبختی و از حسی سائل شوند و ملی شدن صنعت نفت موجب خواهد شد که فوایدی
 قریب دو برابر تمام ممالیاتها بر رویه کشور افزوده گردد و بالنتیجه سطح زندگی مردم این مملکت بسیار

رفته و سعادت طبقات فقیر و ناتوان بیشتر شود. و نظر به اینکه بسیاری طبقات ناتوان جیب خواهند بستند و مردم رعایتی که اکنون در نهادهای حکومتی حکمفرما است از بین برود و آبادی امروز از عدم رعایت مردم بیسترا از این سوءاستفاده تشایب و ننگ‌گانه بنگند و در نتیجه به امید داخلی ایران و به علاج جهانی کنگ بشود لذا امید کنندگان جوان و کاندیدان را با نیت سه فریاد پیشنهاد و درخواست می‌کنیم که در همین جلسه تصویب شود -

بعضی از نمایندگان - اسامی آقایان امیرا کنندگان را هم قرائت کنید .
 رئیس - البته بماند آن همین گزارش است - دیگر قرائت آنها لزومی ندارد . امضاها خوانده میشود .
 نامرد و آقای - الشیخار علاج - دکتر شایگان - کشاورز صدر - ضمیمه تقاضای دکتور هدایتی - حاجی زاده - مرتضی زاده - دکتر بهائی - دکتر مهدی - سجستانی - اسلامی - هرازی - شیانی - دکتر گامی - نثیه زاده -

.....
 رئیس - ... ماده نهم قرائت میشود - ماده نهم از قانون غیر اجرای قانون طریک کردن صنعت نفت
 به این شرح خوانده شد :

مستاده و ... هیأت مستظرف باید در طرف سه ماه از تصویب این قانون به کار خود خاتمه دهد و گزارش مطالب خود را طبق ماده ۱۰ به مجلس تقدیم کند - و در صورتیکه که احتیاج به تمدید مدت باشد با ذکر دلایل بویج در خواست تمدید نماید -

رئیس - مدائلی بخارند و کسی اجازه صحبت نداشته و یک پیشنهادی آقای دکتر مهدی درباره استند که قرائت میشود :

پیشنهاد میکنم که در آخر بند نهم اضافه شود : تا زمانی که تمدید مدت به هر جهتی از جهات از تصویب کمیسیون نفت و مجلس نگذشته است هیأت مستظرف میتواند به کار خود ادامه دهد .
 دکتور مهدی

رئیس - آقای دکتر باریانید -

دکتور مهدی - بنده تصور نمی‌کنم که با این تائیدی بتوانم یک چنین خصمتم را که امروز در مجلس شورای ملی خواستند به من رجوع کنند . قبول کنم . نظر چیزی که سبب شد که من این حدیث را قبول کنم . مجلس و ملاقاتی بوده که به ملی شدن صنعت نفت دادم . شرط من این بوده که این لایحه یعنی لایحه ملی شدن صنعت نفت از مجلسین بگذرد تا من بتوانم آن اموری را که فرمودید (صفائی - از مجلس شورای ملی فرمودید) از مجلسین بکنم - چون نظر بنده این است که صنعت نفت ملی شود - اگر شصت و هفت نفر از مجلسین ستا را می‌تواند که ملی شود ؟ (در جواب از نمایندگان - در آن جلسه) هر وقت که رای دادند بنده هم با کمال اقتدار امروز که آقایان به بنده رجوع نموده اند . قبول میکنم و امیدوارم که انشاء الله بیا کند رعایت شما آقایان . بتوانم خدمتی به این ملت بکنم و یک روزی ایند پیش بگویم که روزگار مردم از این بهتر بشود - انشاء الله -

اما راجع به این پیشنهادی که کردم - با نمایندگان هستی که با راجع به تقاضای اینها بکار سرد می‌

این مقاله از نظر دور نماند و مورد توجه تشدید بود. آقای دکتر فاطمی به زمین خود دادند که اکثر این هیاتی که سه ماه برای آن تعیین شده و نتایجی نداشتند و آن نتایج را تصویب یا لغت و تکلیف این هیات می‌باشد ؟ (یکی از نمایندگان - این امر را وارد است) در مورد هیات محلی نظر مجلس شورای ملی این است که این هیات تا زمانی که کار خود را تمام ندهند و مانند همه هیات محلی از جبات از بین نروند ، یا تصحیح شده و پیشنهاد کردیم که تا زمانی که نماند بدت تشدید نیست این هیات در کار خود بماند ، (خوشتر است - کدام هیات ؟) هیات محلی ، و دیگر اینکه بنده فیلد عمل دارم ، بجهت اینکه دیگر بنده را از مجلس بیرون کردند و بنده در کمیسیون لغت هیچ نظری ندارم فیلد عمل دارم که جناب آقای ملک مدنی این جمله " کمیسیون مربوطه " را تبدیل بنمایند به کمیسیون لغت " در پیشنهاد فیلد کنده از است چون ممکن است هر کسی در هر کمیسویی باشد نظیر این باشد که کمیسیون مربوطه آنها است ، این است که بنده استدعا می‌کنم این کمیسیون مربوطه تبدیل شود به کمیسیون لغت "

ملک مدنی - بنده عرض دارم که منظور از کمیسیون مربوطه همان کمیسیون لغت است (رئیس - همان " کمیسیون مربوطه " جمله " کمیسیون لغت " می‌گذاریم) جمعی از نمایندگان تصویب پیشنهاد آقای دکتر مدنی در مورد فراتر می‌رود .

پیشنهاد می‌کنم که در آخر بند تبصره اضافه شود " تا زمانی که تعداد همه هیات از هیات " از تصویب کمیسیون لغت در مجلس نماند شده هیات محلی را بکار خود ادامه دهند "

دکتر سید محمد علی رئیس - مجلس کافی است چون تعداد را باید مجلس اجازه بدهند ، گفته کمیسیون لغت تصویب شده است یعنی این است ، این را خواسته و اصلاح می‌کنم دکتر مدنی - آقا جان اصلاح می‌فرمائید ؟

رئیس - گفته مجلس بنظر بنده کافی است و کمیسیون لغت کافی است (دکتر مدنی - تصویب است) آقایانی که با این پیشنهاد و این ترتیب موافقت قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

.....
رئیس - رای گرفته می‌شود به صندوق بود ، آقایانیک موافقت قیام فرمایند ، (همه نمایندگان برخاستند) چون رای کافی در آمد شد ، من اعلام می‌کنم که با اتمام آراء تصویب شد ، به مجلس شما فرستاده می‌شود (نمایندگان - الله اعلم بما واد است)

آنگاه درین صحنه تمام حاضران (.....)
(.....)

لینک این نوشته در سایت سازمان سوسیالیست های ایران

www.ois-ran.com/2015/aban-1394/ois-iran-7295-A-copiye_mozakerate_141_majles.pdf

تاریخ انتشار در سایت سازمان سوسیالیستهای ایران در آبان ماه ۱۳۹۴ - نوامبر ۲۰۱۵